

UNIVERSITAT D'ANDORRA

Guia de seminari

Pla d'estudis	Bàtxelor en Ciències de l'educació
Mòdul	M1 Escola, sistema educatiu i funció docent
Seminari	Paradigmes educatius
Resultat(s) d'aprenentatge associat(s)	BCE-E003-01 Relaciona dinàmiques d'aula amb diferents perfils docents
Semestre	S1
Professorat responsable A/e	Maria Cucurull mcucurull@uda.ad
Modalitat	Presencial
Llengua de docència	Català

1. Presentació del seminari

Els tres paradigmes de l'educació –tècnic, pràctic i crític– ofereixen diferents enfocaments sobre com s'entén i es du a terme el procés educatiu tant en el passat com en el present.

El paradigma tècnic se centra en la transmissió de coneixements i habilitats de manera estructurada i sistemàtica. En aquest model, l'educador actua com a transmissor d'informació, i l'aprenentatge s'avalua a través de la memorització i la repetició. Aquest enfocament és comú en sistemes educatius tradicionals, on es prioritza l'eficiència i l'estandardització dels continguts.

El paradigma pràctic en contrast, emfatitza l'aplicació del coneixement en situacions reals. Aquí, l'aprenentatge es considera un procés actiu en el qual els estudiants participen en la resolució de problemes i la presa de decisions. Aquest enfocament promou la col·laboració i l'aprenentatge experiencial i permet als estudiants desenvolupar habilitats crítiques i creatives.

Finalment, el paradigma crític cerca qüestionar i transformar la realitat social a través de l'educació. Aquest model no se centra només en l'adquisició de coneixements, sinó també en la consciència social i la capacitat dels estudiants per reflexionar sobre el seu

entorn. Es fomenta un aprenentatge que empodera els estudiants per esdevenir agents de canvi, promovent l'equitat i la justícia social.

Conèixer aquests paradigmes és fonamental per entendre l'educació, ja que cadascú reflecteix diferents valors i objectius que influeixen en les metodologies pedagògiques i en la formació de les generacions futures. Aquesta comprensió permet a educadors i estudiants adaptar els seus enfocaments a les necessitats canviants de la societat i de l'aprenentatge al segle XXI.

2. Continguts del seminari

El concepte de currículum

1. Definició i funcions
2. Currículum prescrit, currículum conegut i currículum ocult.
3. L'escola com a agent socialitzador i transmissor de cultura.

El concepte de paradigma

1. El paradigma tècnic
2. El paradigma pràctic
3. El paradigma crític
4. Els tres paradigmes com a contínuum: relació, gradació i lectura de conjunt.

Perfils docents i dinàmiques d'aula

1. Material, avaluació, currículum, alumnat i professorat en cada paradigma.
2. L'ús de la tecnologia segons el perfil docent: una mateixa eina, usos diferents.

3. Metodologia

Les sessions presencials es realitzen setmanalment, els dimarts de 9.30 a 10.30 h. Entre sessió i sessió cal preparar la lectura corresponent i lliurar-ne les preguntes de reflexió dins el termini establert.

Cada sessió s'inicia amb una posada en comú de les respostes rebudes i amb la projecció del full de seguiment dels lliuraments. L'assistència i el treball a l'aula són part essencial de la metodologia del seminari.

Cronograma de sessions i lectures

Sessió	Data	Tema central	Lectura prèvia a lliurar
1	15/09	Què és un paradigma?	—

		Presentació i activació	
2	22/09	El concepte de currículum. Currículum ocult	Vídeo Díaz Martínez + article Social.cat
3	29/09	Currículum ocult: debat i pont amb el repte	Ken Robinson + Blog Vicens Vives
4	06/10	El paradigma tècnic	Article Trillo Alonso
5	13/10	El paradigma pràctic. Tecnologia i perfils docents	Tonucci + Ateneu XTEC
6	20/10	El paradigma crític	Vídeos El Martinet + PEC Escola Tonucci + Diari de l'Educació
7	27/10	Síntesi, comparativa i connexió amb el repte	Quadre de doble entrada
Proves d'avaluació continuada: del 12 al 16 de gener • Prova d'avaluació final (recuperació): 26 de gener, de 9.30 a 10.30 h			

Política d'ús de la intel·ligència artificial

Aquesta política es presenta i es comenta a la primera sessió del seminari.

Ús permès i encoratjat	Cerca i localització de fonts, generació de contra arguments per contrastar, revisió lingüística, organització d'idees i síntesi de textos llargs per a la comprensió prèvia.
Ús no permès	Presentar un text generat com a propi sense revisió ni verificació; citar fonts no consultades directament; delegar l'anàlisi i la presa de decisions argumentatives.
Obligació de transparència	Annex al treball, fora del còmput de pàgines, amb declaració d'ús: quines eines, per a quines tasques i un exemple de com s'ha revisat o corregit una sortida de la IA. L'absència de l'annex no penalitza per si mateixa; l'ús no declarat que es faci evident a la prova, sí.

Decidir com s'usa la intel·ligència artificial a l'aula és, en si mateixa, una decisió de paradigma. Per aquest motiu es treballa també com a contingut del seminari, a la sessió 6.

4. Avaluació

4.1. Avaluació continuada

A la taula següent es relacionen els indicadors d'avaluació del resultat d'aprenentatge assignat al seminari (BCE-E003-01) amb les evidències d'aprenentatge i el pes ponderat de cada evidència.

Competència Gestionar dinàmiques de grup que afavoreixen el desenvolupament de les competències des de la participació democràtica, l'aprenentatge cooperatiu i la resolució positiva de conflictes.		
BCE-E003-01 Relaciona dinàmiques d'aula amb diferents perfils docents.		
Indicador	Evidència d'aprenentatge	Percentatge
Identifica els trets diferencials dels paradigmes.	Prova escrita objectiva	25%
Relaciona el perfil docent de cada paradigma amb les dinàmiques d'aula.	Prova escrita d'anàlisi de casos, amb apunts (*)	30%
Destaca la implicació d'un paradigma, o dels tres, en les dinàmiques d'aula.	Prova escrita presencial sobre el repte (**)	45%

(*) Apunts personals manuscrits, màxim 3 pàgines a doble cara, lliurats en el moment de la prova.

(**) Prova de validació d'autoria: 45 minuts, presencial i individual, amb el treball del grup sobre la taula.

A partir del primer esborrany de la resposta al repte des del Seminari de Paradigmes els donarà un feedback qualitatiu de l'indicador 3.

L'indicador que estigui suspès en avaluació continuada s'haurà de recuperar en avaluació final.

4.2. Avaluació final

L'avaluació final, consistirà en la realització de les mateixes evidències d'aprenentatge que a l'avaluació continuada que es ponderaran de la mateixa manera per obtenir la qualificació final del Resultat d'Aprenentatge.

Per qualificar el Resultat d'Aprenentatge associat al mòdul, s'utilitza una escala numèrica de 0 a 10 (amb un decimal).

La qualificació final del mòdul està detallada al pla docent del mòdul corresponent.

5. Recursos del seminari

Bibliografia bàsica

Material del professorat

- Material del professorat: apunts i presentacions del seminari.

Bibliografia bàsica

Trillo Alonso, F. Article publicat a la revista *Cuadernos de Pedagogía*. Disponible a: media.wix.com/ugd/6a87e5_42ed5e75b6245004bec916a75363e39a.pdf

Lectures del seminari

Currículum i currículum ocult

- Díaz Martínez, D. *Emocionando el currículum oculto*. TEDxRúaSanFroilán. youtube.com/watch?v=M1Tn0vFGwEo
- Moya Díaz-Agero, I. i De-Juanas Oliva, Á. (2023). El currículum ocult i els aprenentatges invisibles a l'escola. *Social.cat*. social.cat/noticia/19296
- Robinson, K. *Changing Education Paradigms*. TED. ted.com/talks/sir_ken_robinson_changing_education_paradigms
- Què és el currículum ocult? *Blog Vicens Vives*. blog.vicensvives.com/ca/que-es-el-curriculum-ocult
- El “currículum ocult” i les minories a l'escola. *Diari de l'Educació*. diarieducacio.cat

Perfils docents i tecnologia

- Tonucci, F. *Ensenyar o aprendre? L'escola com a investigació quinze anys després*. Fragment sobre escola transmissiva i escola constructiva.
- Costa, S. (2025). El pedagog italià Francesco Tonucci: “L'escola que tenim no serveix”. *Segre*. https://www.segre.com/ca/lleida/250514/l-escola-tenim-serveix_824993.html
- Boj, J.M. i Reales, J.M. (2012) El canvi de rol docent. *Ateneu, Formació del professorat, Departament d'Educació*. ateneu.xtec.cat
- Classe inversa. *Viquipèdia*. ca.wikipedia.org/wiki/Classe_inversa
- Iglesia, S. i Garcia, E. (s.d.) Aproximació conceptual a l'ensenyament i aprenentatge a l'era digital. *UOC*. recursos.uoc.edu

El paradigma crític: Escola El Martinet

- Vídeo 1: youtube.com/watch?v=eupA9o7oWZc
- Vídeo 2: youtube.com/watch?v=N2cy-MZkTEk
- Vídeo 3: youtube.com/watch?v=l2vRNuULjWc
- Projecte Educatiu de Centre (revisió 2023). *Escola Francesco Tonucci de Lleida*. escolafrancescotonucci.cat

Bibliografia complementària

Per a qui vulgui aprofundir en l'origen dels tres paradigmes. Aquestes lectures són voluntàries i poden donar lloc a una pregunta de bonificació a la prova escrita amb apunts.

- Carr, W. i Kemmis, S. (1988). *Teoría crítica de la enseñanza: la investigación-acción en la formación del profesorado*. Martínez Roca.
- Freire, P. (2012). *Pedagogía del oprimido*. Siglo XXI. (Original de 1970.)
- Jackson, P. W. (1991). *La vida en las aulas*. Morata.
- Pérez Gómez, Á. I. (2012). *Educarse en la era digital*. Morata.
- Schön, D. A. (1998). *El profesional reflexivo: cómo piensan los profesionales cuando actúan*. Paidós.
- Torres Santomé, J. (1991). *El currículum oculto*. Morata.
- Zaccagnini, M. C. (2003). Impacto de los paradigmas pedagógicos históricos en las prácticas educativas contemporáneas. *Revista Iberoamericana de Educación*, 33(2), 1-29. rieoei.org

Altres recursos

- Entrevista a Francesco Tonucci sobre el sentit del currículum. TV3. tv3.cat/videos/4717337
- Currículum ocult. *Gran Enciclopèdia Catalana*. enciclopedia.cat

6. Observacions del seminari

- El calendari del seminari és: inici el 15 de setembre i darrera sessió el 27 d'octubre, els dimarts de 9.30 a 10.30 h.
- Els lliuraments de les lectures tanquen el diumenge previ a la sessió, a les 17.00 h, per tal de poder preparar la posada en comú.
- A cada sessió es projecta el full de seguiment amb les respostes rebudes, com a element de seguiment i de retorn al grup.
- El quadre comparatiu dels tres paradigmes, elaborat al llarg del seminari, constitueix el guió dels apunts personals per a la prova escrita amb apunts.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement - No comercial - Sense obres derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode>.